

ACC. N:R M. 16278:1-8.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Frans Mårtensson, Brantevik*
Härad: *Järvestad* Berättare: " " "
Socken: *Ö. Köbbelöv* Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1877* i *Trishör, Ö. Köbbelöv sn.*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bredding. s. 1-8.

LUF 127

Skriv endast på denna sida.

Biodling

ACC. N:R M. 16278:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Antalet biodlare har kanske minskat något de senaste 30 åren inom Gislöv och Stöbbelev. Orsaken kan vara delvis den övergående rationaliseringen för jordbrukarna och yrkesarbetare med nuvarande löneförmåner är ej beroende av binkonster. I gamla tider var det många ägare av 20-40 tld. egendomar, som sysslade med biskötsel. En biodlare kunde ha 5-6 bikupor. Det förekom personer som knappast sysslade med något annat än biodling och brukade då placera sina bikupor till hälften bruk på sådana ställen som de ansågs vara frivsamma för bina. För sådana biägare kunde biodling vara huvudinkonsten. Att urholkade trästockar använts som bibostad har jag aldrig hört talas om. Holmkupor förekommo allmänt för 75 år tillbaka och kallades bikupor och användes alltid stående på någon bänk.

29/5-65

Biodling

ACC. N:R M. 16278:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En halmkupa kunde vara en 20 cm i diam.
och en 24 i höjd, vidast mitt på och avsmal-
nande mot toppen. In i den sattes pinnar i
kors för att giva stöd åt kakorna. Botten
till kuporna utgjordes av furubrädor. För
att öka utrymmet sattes man skundom en trä-
ram under kupan. Flyghålet var alltid mot
solsidan och hade en öppning av 8 cm. i
bredd och 1 cm. i höjd. Vid vinterns inträde
muras flyghålet igen, men insattes i detsam-
ett par rör av gäspennor för behörlig luftill-
försel. Över bikupan sattes alltid en halmkupa, eller hätta,
för att denna skulle sluta tätt till bikupan
av halm,
trädades över densamma något plåtbands.
Bikuporna tillverkades av en gammal fjärdings-
man som hette Per Asp, vars far hade varit soldat
och varit med Carl ~~XIV~~ Johan mot Napoleon

XIV

Biodling

ACC. N:R M. 16278:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

För omkring 75 år sedan började man allmänt använda bhus av träder i stället för kupor.

Trädmkupor kunde förekomma stå tomma för att locka till sig svärmande bi, men sådant var i lag förbjudet. Den förste jag vet som börja använda bhus av trä var en kustroddare på Skillinge, som hette Akesson. Det förekom bhus som voro något över 1,5 m. höga och 1 m. breda, byggda i två våningar, med tre samhällen i vardera våningen. Det var vanliga snickare som specialiserat sig på sådana arbeten, någon personligen bekant känner jag inte.

Bhus och kupor voro alltid placerade på soligaste platsen vid husen och voro vanligen inhägnade. Inhägnaden kallades då "Bisgården".

Om bina angreps av råttor eller myror, känner jag inte till. Men det kunde hända att de angreps av getingar. För att bina skulle

2

Biödling

ACC. N:R M. 16278:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ha möjlighet att försvara sig mot dessa gjordes
flusket (flyghälet) lite lägre så att getingarna
hade svårare att tränga in och bina samtidigt
lättare att försvara sig. Den som var ägare till
de utplaserade bina skötte dem. Man skyddade
sig mot bina först och främst genom ett lugnt
uppträdande och rökning och så brukades mycket
att ha en finmaskig slöja över huvud och hals
och tjocka vantar på händerna. Tomma kupor ren-
gjordes och gnedes invändigt med björvel för att
få söt lukt som lockade en svärmande bin att
taga kupan i besittning. Om man efter en lång
vinter misstänkte att bisamhället hade litet
honungsförråd så utfodrade man dem med
vanlig melis tillsatt med vatten i en tallrik som
sattes in på kupans botten. Om ett samhälle
förlorade vissen, kallades det viselöst och om ej
vise kunde anskaffas den närmaste tiden, gick

Biodling

ACC. N:R M. 16278:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

samhället ut. För man fick visar ifrån har jag
glömt. För ett samhälle så svagt att det inte
ansågs lönt att uppehålla det med utfodring
fick det sö ut. Om rödsotsjuka inbräffade i ett sam-
hälle dog det ut. Men då fick föreslagas en mycket
grundlig rengöring av bishuset innan nya bin
kunde tas in. Samhället kallades Bisamhälle.
De olika bina kallades, arbetsbi och drönare.
Binas arbete med att samla honung kallades
"drag". Binas bygge kallades "honungskakor".
Bina arbetade bäst i lugnt och soligt väder.
Någon dag innan svärmingen märktes mera
livaktighet på bina än vanligt och man höll
gärna uppsikt över dem. Blev det så en riktigt
solig dag blev det en väldig livaktighet och så
ett väldigt surrande och på några sekunder
störtade svärmen upp i luften, då gällde det
att ha vatten till hands att sänka på dem.

5)

Biodling

ACC. N:R M. 16278:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9 som kunde dämpa ned svärmsingsnyan och få dom att sätta sig i närmaste träd eller buske eller på någon gärdesgård. Hadet ^{en} järnplåt till hands att slå på med ett hårt föremål, kunde detta också verka lugnande. Lyckades man få svärmen att sätta sig gällde det att så fort som möjligt få en kupa över dom uppsatt i vilken bina i regel kröps upp så småningom. Kupan skulle så sitta rörd tills solen gått ned då bina lugnat sig så att kupan kunde tagas och placeras på sin bestämda plats. Men det kunde också hända att visen vid svärmsings- tillfället var för tung att hålla sig uppe i luften utan föll till marken. När bisvärmen märkte att visen inte kommit med, blev den inte sittande kvar länge. En del gick till gamla samhället igen, men en del skingrades och komms bort.

Biodling

ACC. N:R M. 16278:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När ett bisamhälle i kupa skulle skattas satte man kupan över en grävd håla i marken i vilken lagts svavel som fändes på, jord lades till kupan så att inte bina kunde komma ut. Efter några minuter voro bina döda.

Detta kallades att "slaktä" bina. Rakorna med sitt innehåll av honung kramades så komma för hand vad som äterfoa blev var. Vaxet såldes till någon fabrik som tillverkade konstgjorda bikakor att sättas i ramar, som redan hängdes in i bikus för att underlätta binas arbete.

Biodlareföreningar började bildas för en 60 år till baka. Syftet var dels att förbättra honungens kvalité och dels få bättre pris på densamma. Föredrag höllas och även litteratur i biskötsel tillhanda hölls. Vid årskväder och regn voro bina arga och låts höra ett argare surrande.

7) Bistick ansågs hjälpa mot verk.

Biodling

ACC. N:R M. 16278:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skot bistick fanns ej något medel utom möjligen salubrin och blysocker. Tobaksrök verkade mycket lugnande på bina. Person som ägde många bi-samhälle kallades "Bikung". Ett bisamhälle kunde i goda honungsår ge 30-40 och ända upp till 50 kg. honung. En bisvärm hade man rätt att följa över om den flög över ett sädesfält. Ett bisamhälle fick i regel bli 3 år högst.

?

8)